UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vinum

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

...em attollere. Memento hominem: multos quidem ...uenuit, neminem pepercisse. G. Vltus ſum. R. Vinci ab ...iat. Hoſtis victorem vicit ira.

¶ SIMILITVDINES.

...idens puerum volentem incidere quippiam, ipſe arre...ſicit: Ita ratio vindictam eripiens iræ, caſtigat. *Plut.*

...t ſagittare, non vetuit iaculari, ſed vetuit ne aberrare... ita non eſt interdicta punitio, ſed in tempore & apte ... *Plut.*

...a naturam vtitur is, qui eſurit: At vindicta debet vti qui ...m nec eſurit. *Plut.*

...dmodum reus paribus ſententiis abſoluitur, ſic ſapiens, v...eficiis merita ſunt, magis meminit benefactorum, quã ... *Senec.*

...bilitiſſimum malum non vagatur, niſi cum compare, ea ...em pertinaciſſime perſequitur; Ita tyrannus filium, aut ...udis ſucceſſorem adiungit, ne deſit vltor ſi quid accide... 1.c.23.

... remedia triſtiora ſunt ipſo morbo, vt ſatius ſit oppete..., quam his aucupari ſalutem: velut ſugere ſanguinem è ...ntium gladiatorum morientium: Ita quandoq; ſatius eſt ...m, quam maiore incommodo vlciſci: ferre pacem, et... commodam, aut æquam, quam bellum cum immen...ſpere. *Eraſ.*

... quidam repente ſe condunt ſub terram, nihilominus ...tur, quo tendunt: Ita numinis ira licet occulta, tamen in ...alamitates aufert aliquando nocentes *Plut.*

... quibuſdam morbis occurrunt, priuſquam appareant. ...dam punit, ne fiant. *Plut.*

...dmodum Iſchiacis medici pollicem inurunt, & cum alibi ...dmouent remedium: ſic Deus nonnunquam vt patres ... filios. *Plut.*

¶ EXEMPLA BIBLICA.

... acceptæ iniuriæ Deo committenda, *Exempla*: Ioſeph. ... Saul, 1. *Sam.* 11.13. & 24.12. Dauid, 2. *Sam.* 16.10. & 19. *v.* 22. ... 2. *Reg.* 6.23. Dauid, *Pſal.* 7.5. Chriſtus, *Eſ.* 53.7. *Luc.* 23.24. ... *Act.* 7.60. Vindictæ expeditæ, & eorum, quæ inde conſe... *Exempla*: Filii Iacob. *Gen.* 34. *v.* 25.26. Samſon, *Iud.* 14, *v.* 5. ... 2. *Sam* 3.9. Abſalon, 14.30. Aman, *Eſth.* 3.6. Vindictam in... ...erdotes & Prophetæ vi corporali exercuerunt, *Exempla*: ... filios Leui iubet occidi idololatras, *Exod.* 32. *v.* 26, 27. Phi... ... Zambri & Cozbi, *Num* 25. *v.* 7.8. 1. *Mach* 2.54. Samuel, ... *Sam* 15. *v.* 32.33. Elias Propheta Prophetas Baal, 1. *Reg.* 18. ...dictæ propriæ pœnæ *exempla*: Idumæi, *Ezech.* 25. *v.* 12. ... *v.* 15, 16.

¶ EXEMPLA PROFANA.

... Perſarum rex, vt ei nuntiatum eſt, Sardes captas incenſaſ... Athenienſibus atq; Ionibus, & huius comparandæ claſſis ...thorem Ariſtagoram Mileſium: fertur, cum primum hæc ...iſſe: Iones nihil feciſſe: probe ſciens, non fuiſſe illos præ ...a ſui rebellaturos: deinde interrogaſſe, quinam eſſent A... ...ild cum audiſſet tum arcum popoſciſſe, eoq; ſumpto ſa...ttam impoſuerat, in cælum excuſſiſſe, & dixiſſe: o Iupiter! ... mihi, vt Athenienſes vlciſcar. Atque hæc locutus, cui ...torum præcepit: vt ſibi ſemper appoſita cœna diceret: *He... Athenienſium. Herod. l.* 5.

... moris fuiſſe Athenis, vt cognati eorum, qui violenta ...iſſent, in efferendo funere haſtam adhiberent, aut in tu...gerent: eaq; ratione interfectoribus vltionem denuntia... *in voce ἐπενεγκεῖν.*

...amis, Aſſyriorum regina, cum ei circa cultum capitis oc...nunciatum eſſet, Babylonem defeciſſe, altera parte crinium ...ta, protinus ad eam expugnandam accurrit: nec prius de... ...illorum in ordinem, quam tantam vrbem in poteſtatem ...egit. Quocirca ſtatua eius Babylone poſita eſt illo ha... ... ad vltionem exigendam celeritate præcipiti tetenderat.

...*Cæſar* audiens in Gallia aliquot militum agmina conciſa ..., ſe non ante capillos raſurum, quam ab interfectoribus ...penuiſſet. Hæc res magnam ei beneuolentiam omnium ... *Polyænus l.* 8.

¶ HIEROGLYPHICVM.

...*onem telo confoſſum vlciſcendi ſtudium* pleriq; pingere in... Vulneratus enim leo mira quadam obſeruatione percuſ...it: & in quantalibet multitudine vnum appetit: & ſi de...dißime lacerat & diſcerpit. *Pier. Val. lib. 1. pag. 9. a.*

¶ EMBLEMA.

Iuſta vindicta.

Emblema CLXXI. Andr. Alciat.

Dum reſidet Cyclops ſinuoſi in faucibus antri,
Hac ſecum teneras concinit inter oues.
Paſcite vos herbas, ſociis ego paſcar Achiuis,
Poſtremumq; vt in viſcera noſtra ferent.
Audiit hac Ithacus, Cyclopaq; lumine caſſum
Reddidit, en pœnas vt ſuus auctor habet!

Vide, Vltio.

Vinum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

VInum, Græce οἶνος, ου, ὁ, & οἰνοφόρος, ου, ὁ, ἡ, vinifer dicitur. Heb. *Iaiin.* Cognationem habet cum *Iaben*, id eſt, amurca, fex, vt ſunt feces vini. Porro quod vinum lætificet cor hominis, hinc Gr. γαίνω lætifico; item γοῖνος & γάνος, vinum, lætitia. nam *Iod* conſonans. Hebr. effertur inſtar literæ γ gamma apud Græ. γανάω, γανέω, γανόω lætifico; γάνυμαι & γαίνυμαι, lætor γάνυρος lætus. Vinum aliqui volunt dictum à vi, quod vim inferat menti, alii vero volunt Græcum eſſe ab οἴομαι; quod eſt puto, quoniam qui copioſe bibunt, multa, quæ non ſunt, imaginantur. A vinum fit vinolentus, quod eſt, ebrioſus, vino ſe ingurgitans, & vinoſus eiuſdem fere ſignificationis. Vitis à ferendo vino, vindemia, de qua ſupra, & vindemio, vinarium quod ad vinum ſpectat. Vinacea ſubſtantiuum plurale, quod ſignificat grana vuæ iam paſſæ, & vinaceus adiectiuum. Vnde acinus vinaceus.

¶ LOCI BIBLICI.

Vinea, *Gen.* 9.20. *Deut.* 23.24. *Cantic.* 8.11. *Eſa.* 5.1. *Mat.* 20.1. & 21. 33. Vinea à Noe plantatur, *Gen.* 9.20. diuerſis generib. non ſerenda, *Deut.* 22.9. vinea proximi non lædenda, *Exod.* 22.5. *Deut* 23.24. licet ex eius vuis decerpere & comedere, *ibid.* vinea Dei Iudæi. *Matth.* 21. 33. *Marc.* 12.11.

Vinum hominis cor recreat ac reficit, *Iudic.* 6.13. *Pſalm.* 104.15. vinum quibus & quando prohibitum, nempe Leuitis intrantibus Tabernaculum, & Iſraelitis facientibus votum, *Leuit.* 10.9. *Num.* 6.3.

Exempla: Vxor Manue, *Iudic.* 13. *v.* 13.14. Ioannes Baptiſta, *Luc.* 1. *v.* 15. vinum in deſerto: Iſraelitæ non biberunt annis 40. *Deut.* 29. *v.* 6. vinum dat Deus obedientibus, 11.14. & 28.39 vinum myrrhatum, id eſt, myrrha conditum, Chriſto crucifixo exhibetur, *Marc.* 15.23. vinum nouum in vtres nouos infundendum, *Mat.* 9.17. *Luc.* 5.36 &c. vini abuſus quam noxius. *Prou.* 20.1. & 23.30. *v.* 4.5. *Eſa* 5.11. *Epheſ.* 5. 18. *Tit* 1.7. & 2.3. pauculo & modico vino vtendum, 1. *Tim.* 5.23. vini potatorem eſſe Chriſtum criminantur Iudæi, *Matth.* 11.19.

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Homer. in ζ. Illiad.

Ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει.
Viro autem defatigato magnum robur vinum auget.

Idem in β. Odyſſ.

Οἶνον καὶ ἄλφιτα, μυελὸν ἀνδρῶν.

Et primo Epigram.

Οἶνος καὶ τὰ λοετρὰ, καὶ ἡ περὶ κύπριν ἐρωή.
Ὀξυτέρην πέμπει τὴν ὁδὸν εἰς ἀΐδην.
Vinum & balnea & circa Venerem amor,
Per velociorem mittit viam in infernum.

Niceratus.

Οἶνός, τοι χαρίεντι μέγας πέλει ἵππος ἀοιδῷ,
Ὕδωρ δὲ πίνων, καλὸν οὐ τέκοις ἔπος.
Vinum ſane gratioſo magnus eſt equus poetæ,
Aquam autem bibens, bonum non faceres verſum.
Vinum vim habet in igni parem in igne homo
Scite ſpectat dura metalla terræ.
Secreta hominum diuerſiloquentium recondita prodit,
Ac vinum exæſtuans nudat mentem.

Hor. 2. epiſt. 5

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit,
Spes iubet eſſe ratas in prælia trudit inermem.
Sollicitis animis onus eximit, ad docet artes.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?

Ouid. 2. Remed.

Vina parant animos Veneri.

Idem. 1. amor.

Nox & amor vinumq; nihil moderabile ſuadent.
Illa pudore vacat, Liber, amorq; metu.

Idem. 1. Art.

Ebrietas vt vera nocet, ſic ficta iuuabit.

Idem. 2. Remed.

Aut nulla ebrietas, aut tanta ſit, vt tibi curas
Eripiat: ſi qua eſt inter vtrumq; nocet.

Idem. 1. Art.

Vina parant animos, faciuntq; coloribus aptos.

Cura fugit, multo diluiturq́; mero.
Tunc veniuat riſus, tunc pauper cornua ſumit,
Tunc dolor & curæ, rugaq́; frontis abit.
Tunc aperit mentes æuo rariſsima noſtro
Simplicitas, artes excutiente Deo.

Tibul. l. 7.

Bacchus & agricolæ magno confecta labore,
Pectora triſtitiæ diſſoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus adfert.
Crura licet dura compede pulſa ſonent.

Plaut. Aul.

Nimis vinum vile, atque amor.
Si ebrio atq; amanti impune facere quod lubeat licet.

Idem Pſeud.

Magnum hoc vitium vini eſt, pedes captat primum:
Luctator doloſus eſt.

Idem Truc.

Mihiq́; ignoſcas,
Quod animi impos, vini vitio fecerim.

Ibidem.

Nam vinum ſi
Fabulari poßit, ſe defenderet, non vinum moderari,
Sed vino ſolent, qui quidem probi ſunt.

Propert. 2. 33.

Vino forma perit, vino corrumpitur ætas.

¶ APOPHTHEGMATA.

Anacharſis. Quidam in conuiuio videns vxorem Anacharſidis, Vxorem, inquit, deformem duxiſti, Anacharſi, Hic Anacharſis, Prorſus ita mihi videtur, inquit: ſed heus puer! infunde mihi meracius, vt eam reddam formoſam, Indicans, vinum adimere homini rectum iudicium. *Athen. l. 9.*

Idem dicebat vitem ferre tres botros: primum voluptatis, alterũ ebrietati, tertium moleſtiæ. Sentiens, parcum vini vſum eſſe iucundum, quia ſedat ſitim: largiorem gignere temulentiam: largiſſimum parere rixas, cædes, ac morbos Simile huic quod alibi dictum eſt: Primum craterem pertinere ad ſitim, alterum ad voluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad inſaniam. Dictum erit iucundius, ſi cogites, in Scythia non eſſe vites. *Laert. lib. 1. c. 9.*

Cicero apud Damaſippum cœnans, quum conuiuator mediocre vinum appoſuiſſet, idque conuiuis à vetuſtate cupiens commendare, diceret: Bibite, Phalernum hoc quadraginta annorum eſt: bene, inquit, fert ætatem. Hoc modo de homine loqui ſolemus, cuius formæ viribusque non multum detrahit ætas. At ridiculum erat, vinum ab immodica vetuſtate commendare. *Plut. in Cic.*

¶ SIMILITVDO.

Eraſmi Roterodami. Multi calcitratus vino crebro inhibetur: Mulieris petulantia vino prouocatuur. *In Similib.*

¶ EMBLEMATA.

Vino prudentiam augeri.

Emblema XXII. Andr. Alciat.

Hæc Bacchus Pater, & Pallas communiter ambo
Templa tenent ſoboles vtraque vera Iouis
Hæc caput, ille femur ſoluit: hunc vſus oliui
Debitus, inuenit primus at ille merum.
Junguntur merito: quod ſi qui abſtemius odit
Vina, Deæ nullum ſentiet auxilium.

Prudentes vino abſtinent.

Emblema XXIV.

Quid me vexatis rami? ſum Palladis arbor,
Auferte hinc botros, Virgo fugat Bromium.

Vide Ebrietas.

Violentia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

VIolentia, vis maior, impetus. Græce βία. Hebr. *Chamas*, violentia, iniuſtitia, rapina, fraus, calumnia, à verbo *Chamas*, violauit, violenter egit, vim & iniuriam intulit, *Tachmas*, auis rapax & violenta. Dicitur etiam *Hoſchek*, à verbo *haſchak* fraude aliquid abſtulit, vi fraudulenta aliquem oppreſſit.

¶ LOCI BIBLICI.

Violentia damnatur, *Ezech.* 46. v. 18. violentiæ merces, *Prou.* 11. *v.* 24. violenti rapiunt regnum Dei, *Matth.* 11. *v.* 12. *Luc.* 17. 19.

¶ SENTENTIÆ PATRVM.

Nemo inuitus bene agit, etiamſi bonum eſt quod facit. *Auguſt. lib. confeſſ.*

Multa bona præſtantur inuitis, quando eorum conſulitur vtilitati, non voluntati: quia ipſi ſibi inueniuntur eſſe ini[...] *trid. cap.* 72.

In Eccleſia non coactum, ſed acquieſcentem opo[...] conuerti. Non eſt enim, qui curare poſſit inuitum. C[...] *log lib.* 2.

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICÆ.

Violentia eſt, cum agendi cauſa, à quo cogimur [...] *Ariſt. in mag. mor. c.* 13.

Violentia duplex eſt, alia præter naturam, alia [...] qua ignis & aer feruntur in gyrum. *Simplic. in 1. de c[...]*

Violentia non ineſt, niſi in reſpectu naturæ, & ſi [...] ſet motum naturalem, non intelligeretur habere m[...] tum. *in 1. de cælo, tex.* 70.

Violentia eſt, vt aliquod corpus moueat aliquod [...] trinſeco, ita quod non ſit in natura motoris illius [...] ueat illud, quod ex eo mouetur ſemper, ſed in aliqu[...] *de cæl. tex.* 10.

Violentia quæ mouentur, non habent principium [...] ipſis, ſed principium motus eſt ab extrinſeco. *D. Tho[...] cap.* 1.

Violentia eſt, cum aliquod mouetur ab aliquo [...] ad aliud, quod ex propria natura aptitudinem non ha[...] *5. met. l. 6. t.* 6.

Violentia quod euellit, aliquid ſecum ſeu partem [...] euulſionis ipſius, & eius, ex quo eradicatur, trahere [...] *abſt. animal.*

Plus valet, quod violentia cogit, quam quod ſua[...] verecundia. *Val. Max. l.* 3.

Nulla res tam facilis, quin difficilis ſit, ſi inuitus fa[...] *Epiſt.*

Da operam, ne quid vnquam inuitus facias. Non [...] ſus aliquid facit, miſer eſt: ſed qui inuitus. Itaque ſic [...] ponamus: vt quicquid res exigit, id velimus: & in[...] ſtri ſine triſtitia cogitemus. *Idem epiſt.* 62.

¶ EXEMPLA PROFANA.

Lyſander. Cum Argiui de ditionis finibus amb[...] cedæmoniis, aſſeuerarentque, ſe iuſtiorem habere c[...] der ſtricto enſe, qui hoc, inquit, ſuperior eſt: is op[...] diſputat. Ab æquo & bono vir inſolens ad vim prouo[...] *Lacon.*

Themiſtocles, Quum apud Andrum argentum pe[...] quit, ad vos adduco Deos, vim ac ſuaſionem: ſignifi[...] impetraret ſuadendo, ſe vi erepturum. At illi reſponde[...] quoque duas magnas eſſe Deas, inopiam & impoſſi[...] quas non liceret dare, quæ petebat. *Plut.*

Quidam ex his, quos Cæſar de proroganda proui[...] miſerat, ſtans in ſenatu, ſimulatque cognouit, Cæſari [...] dare prorogationem, manu capulum percutiens: at h[...] bit: vim Reip. minitans. *Eraſ. l. 4. apoph.*

Vide Potentia, Vis.

Vir.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLO[...]

VIR, nomen ſæpe dignitatis eſt, refertur enim ad [...] que animi & corporis. *l. 1. C. de dignit. l.* 13.

Vir bonus in iure ciuili iudex eſt. Item, Vir [...] qui facit alteri, quod ſibi vult fieri. *libr. 1. circa med[...] Iac. Spiegel in Diction.* Orator vir bonus dicitur, dicen[...]

Vir, a vi dicitur, quod viribus & robore præſtet. Gr[...] *Iſch,* præſtans virtute & potentia, à verbo *Iſch,* fortem [...] riliter egit. Conuenit aliquantum cum *Enoſch,* id eſt [...] ro. Ab *Iſch,* verbum Græc. ἰσχύω, id eſt, viribus valeo fo[...] lidus 2. *Gueber,* ſuperans alios virtute, autoritate, do[...] *rim,* viri, ἄνδρες, fortes: à verbo *Gabar,* ſuperauit a[...] tentia, ſuperior fuit. *Gibbor,* fortis, prævalidus, inſi[...] nat alios. Inde Gr. κυβερνάω, guberno, κυβερνῆτες, gube[...]

¶ LOCI BIBLICI.

Vir, pro indefinita particula, quidam, *Actor.* 8. 27. [...] mine, *Gen.* 49. 6. Vir à muliere ſeductus, 3. v. 6. 12. 1. *Tim.* [...] lieris caput eſt, 1. *Cor.* 13. 3. *Epheſ.* 5. 23. & dominus, *Gen.* [...] 1. *Petr.* 3. v. 1. 6. vir imago & gloria Dei eſt, 1. *Cor.* 11. 7. [...] gloriæ Dei, in qua nimirum elucet Dei maieſtas & im[...] enim vir in ſupremo gradu collocatus in hoc mundo [...] mulier, 1. *Cor.* 11. 7. Non vir ex muliere, ſed mulier ex vi[...] propter mulierem, ſed mulier propter virum condita e[...] *verſ* 8. 9. Viri vxores ſuas diligere debent, *Epheſ.* 5. *verſ.* [...] *Coloſſ.* 3. *v.* 19. Viri quomodo orare debeant, 1. *Corinth.* [...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN